

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง เพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู Development of A Self-evaluation Checklist for Benchmarking Teaching Professional Practices

พิรุณเทพ เพชรบุรี*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี ศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ เพื่อใช้สร้างหลักเทียบเคียงและเกณฑ์การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู และ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประจำการ จำนวน 516 คน และกลุ่มครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยสรุปว่า (1) โมเดลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ (2) ขัอรายการที่มีความเหมาะสมนำไปใช้ในการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง จำนวน 43 ข้อ ซึ่งในแต่ละขัอรายการประกอบด้วยเกณฑ์การเทียบเคียง 2 แบบ คือ เกณฑ์การเทียบเคียงครูประจำการ และเกณฑ์การเทียบเคียงของครูผู้ปฏิบัติที่เป็นเลิศ และ (3) แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเป็นแบบ เกณฑ์คุณภาพการให้คะแนนในแต่ละขัอรายการเป็นมาตรวัดแบบรูปกรัส คุณภาพเครื่องมือ มีค่าความเที่ยงแบบวัดซ้ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.92

คำสำคัญ : แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง / การเทียบเคียง / การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were: (1) to analyze the factors of the best teaching professional practice model, (2) to study the best teaching professional practices for building the benchmarks and criteria of teaching professional practices, and (3) to develop and examine the appropriateness of an evaluation checklist for benchmarking teaching professional practices. Descriptive research method was employed in this study. The samples consisted of two groups: the first group comprised

* นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

516 service teachers from 60 schools in Bangkok, the second group comprised 30 best practical teachers in Thailand selected by purposive sampling.

The results of this research found that, firstly, the best teaching professional practices model consisted of two factors and 12 indicators. Secondly, the appropriate items for building the self evaluation checklist for benchmarking teaching professional practices consisted of 43 items. The components of each item comprised two benchmarks, i.e., (1) benchmarks for general teachers, and (2) benchmarks for best practical teachers. Finally, the self evaluation checklist for benchmarking teaching professional practice developed from this research was the criteria of merit checklist. The scoring of each item used the rubrics scale. As for its reliability, the test-retest method found that its' coefficient correlation was .92.

Keywords : Evaluation Checklist / Benchmarking / Best practice

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นควบคู่กับการพัฒนานักเรียน โดยการพัฒนาครูจะต้องทำให้ครูเป็นครูที่เก่ง ถ่ายทอดความรู้ได้ดี บริหารจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและมีทักษะในการตรวจสอบตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

การพัฒนาครูให้มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาชีพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเนื้อหา แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องจะต้องทำให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง และวิธีการที่ง่ายที่สุดที่ครูสามารถนำสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาตนเองที่ดีที่สุดก็คือการประเมินตนเองของครู Airasian and Gullickson (1994) กล่าวไว้ว่าการจะทำให้ครูเป็นครูที่มีคุณภาพนั้น ครูต้องมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำงานได้ดีและมีความก้าวหน้าในอาชีพ ครูต้องพัฒนาปรับปรุง

การจัดการเรียนการสอนของตนเอง ครูจึงสามารถสร้างความก้าวหน้าในตนเองและพัฒนาวิชาชีพของตนเพื่อนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ

การประเมินตนเองของครูเปรียบเสมือนกับการที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้เหตุผลหรือนักวิชาการทางการศึกษาให้กับตนเอง ครูมีเสรีภาพที่จะวิเคราะห์ทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง เป็นการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูให้ดียิ่งขึ้นไปเข้าสู่ความเป็นเลิศ การใช้หลักเทียบเคียงเข้ามาช่วยในการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ ก็จะช่วยให้ครูมีหลักเทียบเคียงที่ดีและใช้เป็นสารสนเทศ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นตนเองในจุดที่ตนไม่สามารถสังเกตได้ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานเข้าสู่การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moore (2006) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานครู และคุณภาพของการปฏิบัติงานครู จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และเงื่อนไขที่ทำให้ครูปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ นั่นคือ การมีหลักเทียบเคียงที่ดีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูหลักเทียบเคียง (benchmark) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ครู

จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

การประเมินตนเองโดยใช้หลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่เป็นเลิศ นักการศึกษาหลายท่าน พยายามสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่สามารถใช้แสวงหาข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อการประเมินตนเอง เครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งคือ แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) ซึ่งเครื่องมือนี้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อให้ครูสามารถตรวจสอบและประเมินตนเองของครู แบบตรวจสอบรายการการประเมิน เป็นวิธีวิทยาการทางการประเมินที่นำมาใช้เพื่อตรวจสอบและประเมินตนเองที่มีประโยชน์อย่างมาก เป็นข้อรายการขององค์ประกอบ คุณลักษณะ เกณฑ์ งานหรือมิติที่แยกพิจารณา เพื่อให้การทำงานสามารถดำเนินการได้อย่างแน่นอนและมั่นใจ (Scriven, 2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) จากการศึกษา พบว่า มีการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น การประเมินบุคคล การประเมินโครงการ และการประเมินตนเอง เป็นต้น

จากแนวความคิดดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู โดยนำลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพที่ดีของครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศ ได้แก่ ครูดีเด่นแห่งชาติที่ได้รับการยกย่องเชิดชูจากสังคม มาสร้างเป็นหลักเทียบเคียงในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ตรวจสอบตนเองถึงระดับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูของตนเองเมื่อเทียบกับเกณฑ์การปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติดี เพื่อข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินตนเองด้วยเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นสำหรับในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (best practice) สำหรับใช้สร้างหลักเทียบเคียงและเกณฑ์การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู
3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น

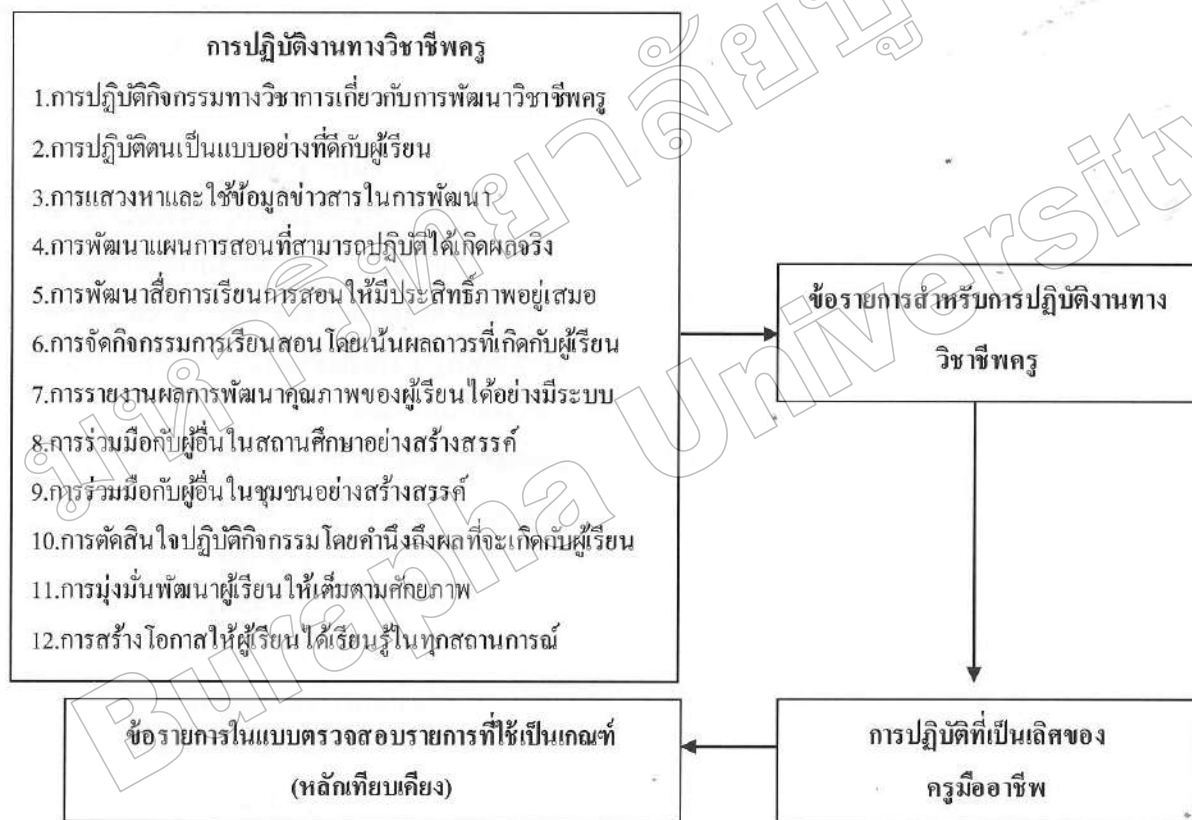
กรอบความคิดในการวิจัย

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู การประเมินตนเอง การเทียบเคียง และการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง รวมทั้งผลการสังเกตและสัมภาษณ์การปฏิบัติงานของครูที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ นำมาสังเคราะห์และสร้างเป็นแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู โดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของคุรุสภา เนื่องจากมาตรฐานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ที่บัญญัติให้องค์กรวิชาชีพซึ่งก็คือ คุรุสภา กำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการปฏิบัติงานให้มีเป็นมาตรฐานใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของครู และเพื่อให้ครูได้ตรวจสอบการปฏิบัติงานตนเองตามมาตรฐานดังกล่าว

สำหรับข้อรายการการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยทำการศึกษาจากรายงานการวิจัยและการปฏิบัติที่เป็นเลิศของครูมืออาชีพ นำไปสู่การสร้างข้อรายการในแบบตรวจสอบรายการที่ใช้เป็นเกณฑ์ (หลักเทียบเคียง) การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

มีจำนวน 12 ข้อ ได้แก่ (1) การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู (2) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน (3) การแสวงหา และใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (4) การพัฒนาแผนการสอนที่สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) การจัดกิจกรรมการเรียนสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับนักเรียน (7) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่าง

มีระบบ (8) การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (9) การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ (10) การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียน (11) การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (12) การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการสร้างข้อรายการสำหรับการปฏิบัติงานดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยมีการออกแบบการศึกษาเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถาม (questionnaire survey method) เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี โดยใช้โปรแกรมลิสเรล มีการเก็บ

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากครูที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (best practice) เพื่อใช้สร้างข้อรายการและเกณฑ์ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงแบบวัดซ้ำ (test-retest) มีรายละเอียดในการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการที่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูในโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขต พื้นที่การศึกษา จำนวน 10,913 คน (จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ online [http:// www. obec. go.th](http://www.obec.go.th) ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2551)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำการที่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูในโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2551 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 516 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามการวิจัยการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น โดยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 แสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพในระดับค่อนข้างสูง และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS

(2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบจากการ

ทดสอบค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy (KMO) ต้องมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ข้อมูลจึงมีความเหมาะสมในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

(3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบการสกัดองค์ประกอบหลัก (principal component extraction) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีเวรีแมกซ์ (varimax rotation) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวแปรแยกออกตามองค์ประกอบหลัก โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่ได้คือค่าไอเกนต้องเกินหนึ่ง และตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละองค์ประกอบต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป ตามที่ Kim and Mueller เสนอแนะ (อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

(4) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเพื่อตรวจสอบความตรงหรือความสอดคล้องของโมเดลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ซึ่งเป็นโมเดลสมมุติฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยใช้โปรแกรม LISREL

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเทียบเคียงและเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

2.1 การศึกษาองค์ประกอบที่ใช้ในการเทียบเคียงครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่เป็นเลิศ จำนวน 10 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) โดยมีเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (1) เป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

หรือเป็นครูประจำการที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู อย่างน้อย 15 ปีขึ้นไป (2) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรวิชาชีพครูในเรื่องของการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่เป็นเลิศและได้รับรางวัลจากคุรุติเด่นแห่งชาติ สาขาการปฏิบัติการสอนที่ได้รับรางวัลและการยกย่องจาก คุรุสภา/คุรุติในดวงใจที่ได้รับรางวัลและการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน / คุรุติเด่นสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับการยกย่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยวางแผนและบริหารจัดการการรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดกำหนดประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสอบถาม สัมภาษณ์ ซึ่งแนวคำถามได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และสรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับนำมาสร้างข้อรายการสำหรับนำไปใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

2.2 การศึกษาเกณฑ์ที่ใช้เทียบเคียง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ ครูประจำการที่เป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่มี การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

จำนวน 30 คน โดย โดยมีเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (1) เป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู หรือเป็นครูประจำการที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู อย่างน้อย 15 ปีขึ้นไป (2) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรวิชาชีพครูในเรื่องของการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่เป็นเลิศและได้รับรางวัลจากคุรุติเด่นแห่งชาติ สาขาการปฏิบัติการสอนที่ได้รับรางวัลและการยกย่องจาก คุรุสภา/คุรุติในดวงใจที่ได้รับรางวัลและการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/คุรุติเด่นสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับการยกย่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้กระทำควบคู่ไปกับขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู โดยใช้แบบสอบถามการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูโดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ระบุ จำนวนครั้ง/จำนวนชั่วโมง/ร้อยละของคะแนนการปฏิบัติตามข้อรายการ

การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงาน และค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิในการเลือกข้อรายการที่เหมาะสมในการใช้เทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

1. สูตรการหาค่าร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงานระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศกับครูประจำการทั่วไป ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{ร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงาน} = \frac{(\text{ค่าเฉลี่ยของครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ} - \text{ค่าเฉลี่ยของครูประจำการทั่วไป}) \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของครูประจำการทั่วไป}}$$

2. สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิในการเลือกข้อรายการที่เหมาะสมใช้เป็นหลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูคำนวณจากสูตร

$$\text{ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC)} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ}}{\text{จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ}}$$

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้การศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาใช้ในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู โดยรวบรวมสารสนเทศที่ได้ นำมาสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองด้านการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ซึ่งมีรายละเอียดในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

(1) ผู้วิจัยสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบเกณฑ์คุณภาพ (criterion of merit checklist) โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง

(2) ผู้วิจัยนำร่างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคัดเลือกข้อรายการที่เหมาะสมนำไปใช้เป็นหลักเทียบเคียง โดยนำเสนอคำร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงานระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศกับครูประจำการทั่วไปประกอบการพิจารณา

(3) ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อรายการเพื่อใช้สร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองฉบับสมบูรณ์ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกข้อรายการดังนี้ ข้อรายการที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องผ่านเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ (1) ข้อรายการนั้นต้องมีคำร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงานมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อรายการนั้นมีความเหมาะสม และ (2) ข้อรายการนั้นต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อรายการนั้นมีความเหมาะสม จากนั้นจัดทำแบบตรวจสอบรายการฉบับย่อ (short form evaluation checklist) โดยมีระดับคุณภาพของข้อรายการตรวจสอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ

แต่คำตอบจะเป็นมาตรวัดแบบกำหนดกฎเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) แต่ละข้อรายการเทียบเคียงการปฏิบัติงานสำหรับประเมินตนเองที่แตกต่างกันออกไป โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้ 3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติได้เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ 2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานได้เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของครูประจำทั่วไป 1 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานได้น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของครูประจำทั่วไป

(4) นำแบบตรวจสอบรายการที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยทำการประเมินตนเอง 2 รอบ โดยทิ้งระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ โดยใช้เครื่องมือชุดเดียวกันทั้งสองครั้ง จากนั้นวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงแบบวัดซ้ำ (test-retest) เพื่อศึกษาคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

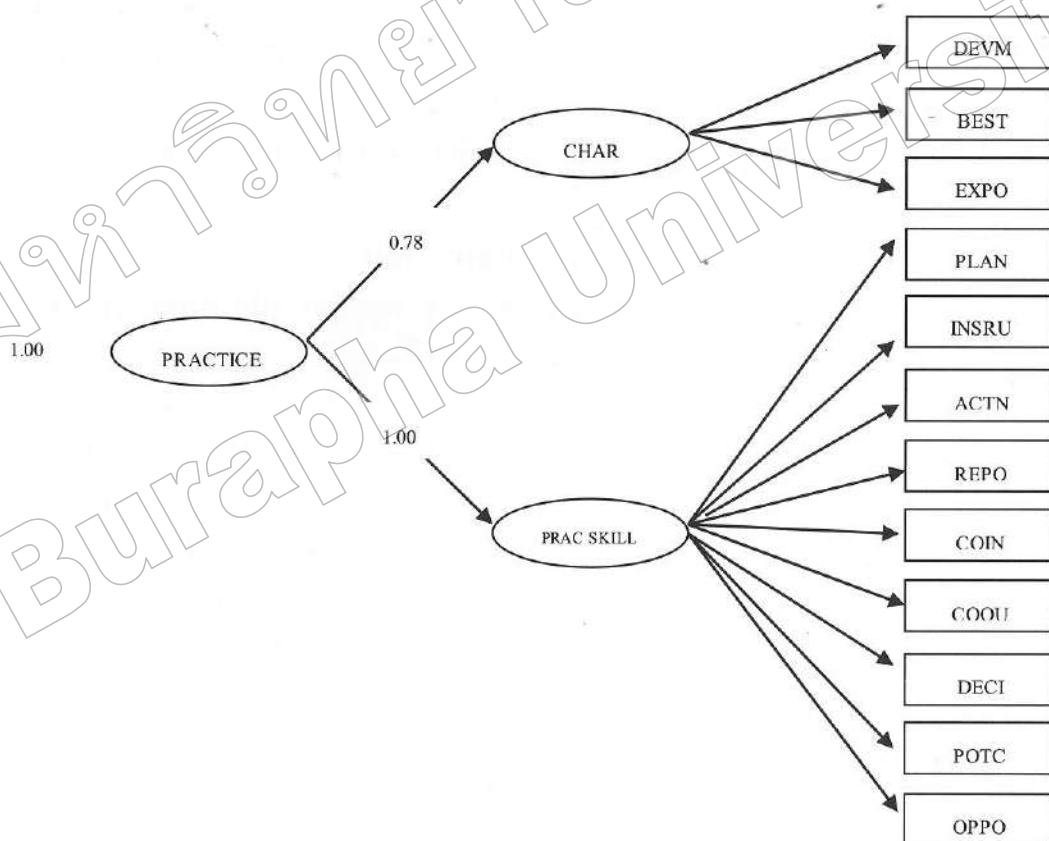
1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี

การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู (PRACTICE) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะของความเป็นครู (CHAR) และการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ (PRAC SKILL) จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (DEVPM) (2) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (BEST) (3) การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (EXPO) (4) การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (PLAN) (5) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (INSRU) (6) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (ACTN) (7) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ(REPO) (8) การร่วมมือกับผู้อื่นใน

สถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (COIN) (9) การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ (COOU) (10) การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (DECI) (11) ความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (POTC) และ (12) การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ (OPPO)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดี กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรลพบว่า องค์ประกอบการปฏิบัติงานทาง

วิชาชีพครูที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 38.59 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.053 พบว่าค่าไค-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าไม่ปฏิเสธ (ยอมรับ) สมมุติฐานที่ว่าองค์ประกอบการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.031 แสดงว่าองค์ประกอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square = 38.59, df = 26, p-value = 0.053, RMSEA = 0.031

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ขององค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

2. ลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศที่นำมาใช้สร้างหลักเทียบเคียงและเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศกับครูประจำการทั่วไป พบว่า ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ จะทำงานได้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูตามข้อกำหนดของคุรุสภา และมีการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากครูประจำการทั่วไปค่อนข้างมาก เช่น ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ จะมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเมื่อมีการมอบหมายงานหรือให้แบบฝึกหัดสูงกว่าครูปกติทั่วไป แสดงให้เห็นว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูประจำการทั่วไปควรได้ปฏิบัติตามครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ นอกจากนี้ ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศมีการจัดสรรเวลาหรือให้คำแนะนำ เอาใจใส่ดูแล และพูดคุยให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน มีการปฏิบัติงานสูงมาก ซึ่งจะพบน้อยกว่าในกลุ่มครูประจำการทั่วไป ดังนั้น การจัดสรรเวลาหรือให้คำแนะนำ จึงเป็นข้อรายการหนึ่งที่ครูประจำการทั่วไปควรใช้เป็นหลักเทียบในการปฏิบัติงานของตน ซึ่งลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูสามารถนำมาสร้างเป็นเกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงานในสองลักษณะคือ เกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ และเกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูประจำการทั่วไป

3. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง

แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบเกณฑ์คุณภาพ (criterial of merit checklist หรือ comlist) โครงสร้างแบบตรวจสอบรายการประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ มีข้อรายการทั้งหมดจำนวน 43 ข้อ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการฉบับย่อที่คัดสรรเฉพาะข้อรายการที่มีความสำคัญสำหรับใช้เทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู และในแต่ละข้อรายการประกอบด้วยเกณฑ์การเทียบเคียง 2 แบบ คือ เกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูประจำการ และเกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูด้านความเที่ยง (reliability) โดยวิธีวัดซ้ำ (test-retest) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันมีค่าเท่ากับ .92 แสดงว่า ผลการตรวจสอบที่ได้จากแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น โดยวัดซ้ำทั้ง 2 ครั้ง มีความเที่ยงในการประเมินตนเองในระดับที่คงเส้นคงวามีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูงมาก

ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้น

รายการตรวจสอบ	ระดับคุณภาพและเกณฑ์เทียบเคียง		
	น้อยกว่าครู ประจำการ (1)	ครูประจำการ (2)	ครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ (3)
1.การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู			
1.1 การพัฒนาการสอนด้วยการทำวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง	☐ น้อยกว่า 2 เรื่อง/ปีการศึกษา	☐ 2 เรื่อง/ ปีการศึกษา	☐ 5 เรื่อง/ปีการ ศึกษา
1.2 การประชุมเพื่อรับการฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการที่โรงเรียนหรือ หน่วยงานอื่น ๆ	☐ น้อยกว่า 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 8 ครั้ง/ปีการ ศึกษา
1.3 การเป็นวิทยากรหรือเผยแพร่ความรู้ ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา วิชาชีพครู	☐ น้อยกว่า 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 8 ครั้ง/ ปีการศึกษา
1.4 การเข้าห้องสมุด ติดตามอ่านวารสาร และค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	☐ น้อยกว่า 6 ชั่วโมง /สัปดาห์	☐ 6 ชั่วโมง/ สัปดาห์	☐ 10 ชั่วโมง / สัปดาห์

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

(1) การกำหนดองค์ประกอบและรายการของ
แบบตรวจสอบรายการการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติงานทางวิชาชีพ
ครูประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ
คุณลักษณะของความเป็นครู และองค์ประกอบการปฏิบัติ
งานและทักษะทางวิชาชีพ องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นผล
มาจากการวิเคราะห์มาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ
ครูของคุรุสภาทั้ง 12 มาตรฐาน องค์ประกอบทั้งสอง
องค์ประกอบ สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานวิจัย
ของคุรุออสเตรเลีย (2004) ที่ประกอบด้วยมาตรฐาน
หลัก 3 มาตรฐาน คือ (1) มาตรฐานคุณค่าและ
ความยึดมั่นในวิชาชีพ (professional engagement) (2)
มาตรฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (professional

knowledge) และ (3) มาตรฐานการปฏิบัติงานทาง
วิชาชีพ (professional practice) ซึ่งองค์ประกอบด้าน
คุณลักษณะของความเป็นครูจะสอดคล้องกับมาตรฐาน
คุณค่าและความยึดมั่นในวิชาชีพ และองค์ประกอบ
การปฏิบัติงานและทักษะทางวิชาชีพจะสอดคล้องกับ
มาตรฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพและมาตรฐานการ
ปฏิบัติงานทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานทาง
วิชาชีพครูที่ดี ครูควรมีคุณลักษณะที่ดี มีการยึดมั่นใน
วิชาชีพ มีการปฏิบัติงานที่ดี และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ในส่วนขององค์ประกอบการปฏิบัติงานทาง
วิชาชีพครูที่ดีที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
การปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ มีค่าน้ำหนักความสำคัญ
มากกว่า องค์ประกอบคุณลักษณะของความเป็นครู

คิดเป็นอัตราส่วน 4 : 5 แสดงว่า การเป็นครูมีอาชีพ มีความสำคัญอยู่ที่พฤติกรรมการทำงานมากกว่า คุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบ คุณลักษณะของความเป็นครู พบว่า การแสวงหาและ ใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (0.95) มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบโดดเด่นมากที่สุด รองลงมา คือ การ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ครู (0.80) แสดงให้เห็นว่าการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนา ตนเอง ส่งผลต่อการเป็นครูมีอาชีพ เป็นคุณลักษณะที่ ครูทั่วไปควรพัฒนา การที่ครูแสวงหาข้อมูลข่าวสารนำมาปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้ รับข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลายก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นควรส่งเสริมพัฒนาให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนเอง ในการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการปฏิบัติงานและ ทักษะทางวิชาชีพ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละ ตัวบ่งชี้นี้มีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความ สำคัญต่อความเป็นครูมีอาชีพ ดังนั้นจึงควรส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูประจำการพัฒนาการปฏิบัติงานและ ใช้ทักษะทางวิชาชีพให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ

(2) การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูของครูผู้ ปฏิบัติงานเป็นเลิศ

จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุรุสภา จำนวน 12 ข้อ อย่างครบถ้วน ดังจะเห็นได้จาก ร้อยละของความแตกต่างในการปฏิบัติงานที่มีค่า มากกว่าครูประจำการทุกข้อรายการ ข้อรายการที่ครูผู้ ปฏิบัติงานเป็นเลิศปฏิบัติได้แตกต่างจากครูประจำการ ทั่วไปอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นจุดสำคัญในการเทียบเคียง การปฏิบัติ เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน เมื่อ

มีการมอบหมายงานหรือให้แบบฝึกหัด มีคำร้อยละ ความแตกต่างในการปฏิบัติงาน เท่ากับร้อยละ 94.55 แสดงให้เห็นว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนทำให้ ผู้เรียนได้มีข้อมูลในการพัฒนาการเรียนของตนเอง เป็น สิ่งที่กระตุ้นความคิดและเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนได้ พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การที่ครูให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนจะทำให้ครูเห็น พัฒนาการของผู้เรียน และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ในส่วนของข้อรายการที่ครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศ และครูประจำการทั่วไปปฏิบัติงานได้ใกล้เคียงกัน เช่น ข้อรายการที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ เป็นที่เคารพของลูกศิษย์ ข้อรายการที่ 9 การแต่งกาย สะอาด สุภาพ และเรียบร้อย ข้อรายการที่ 12 การพูด ชัดถ้อยชัดคำ ออกเสียงควบกล้ำ อักษรชัดเจน จะเห็น ได้ว่าข้อรายการดังกล่าวที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น เป็น ข้อรายการภายใต้ ตัวบ่งชี้ ที่ 2 การปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีกับผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าครูทุกคนใน ประเทศไทย ทั้งครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศและครูประจำการ ทั่วไป ให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีอย่างมาก ที่มีความแตกต่างในการปฏิบัติงานน้อย อาจจะเป็นเหตุผลมาจาก วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และเป็นที่ยกย่องและยอมรับจาก สังคม รวมทั้งมีข้อระเบียบกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติตน จรรยาบรรณวิชาชีพที่เคร่งครัด ครูเป็นต้นแบบของสังคม เป็นพ่อพิมพ์ เป็นแม่พิมพ์ของชาติ

ข้อรายการที่มีความแตกต่างในการปฏิบัติ งานค่อนข้างสูง และเป็นจุดที่ควรทำการส่งเสริมให้ ครูประจำการทั่วไป ปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนา ตนเองไปสู่การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เช่น การพัฒนาการ สอนด้วยการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ในจุดนี้ครู ประจำการทั่วไปต้องให้ความสำคัญมากขึ้น ซึ่งตาม ปกติแล้วโรงเรียนจะกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูทำวิจัย

ปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง และในการประเมินโรงเรียนของ สมศ. ก็มีเกณฑ์เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วย แต่ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการทั่วไปส่วนใหญ่ยังมีผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ คือทำได้โดยเฉลี่ยประมาณ 2 เรื่องต่อปีการศึกษา ในขณะที่ครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศทำได้โดยเฉลี่ยประมาณ เท่ากับ 6 เรื่องต่อปีการศึกษา เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนแต่ละโรงเรียนและเกณฑ์การประเมินของ สมศ. ถือว่าครูประจำการปฏิบัติได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามถ้าจะพัฒนาความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ก็ควรที่จะดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการทำรายงานการวิจัยให้มากขึ้นเพื่อนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ

(3) เกณฑ์ที่ใช้เทียบเคียงในแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง

แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบเกณฑ์คุณภาพ (comlist) ทำให้ทราบระดับคุณภาพของตนเองว่าอยู่ในระดับใด เพื่อการพัฒนาปรับปรุง เกณฑ์การเทียบเคียงแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ เกณฑ์การเทียบเคียงมาตรฐานของครูทั่วไป (norm) และเกณฑ์การเทียบเคียงของครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศ จุดประสงค์ที่ใช้เกณฑ์การเทียบเคียงทั้ง 2 แบบ เพื่อให้ครูได้ทราบระดับคุณภาพปฏิบัติได้มากหรือน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเองเมื่อเทียบกับครูทั่วไป ครูปฏิบัติได้อย่างไร การปฏิบัติและเทียบเคียงกับเกณฑ์ครูผู้ปฏิบัติงานเป็นเลิศจะสะท้อนภาพของการปฏิบัติงานและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาตนเองมุ่งสู่ความเป็นเลิศซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Moore (2006) ที่พบว่าเงื่อนไขที่ทำให้ครูปฏิบัติงานอย่างประสบความสำเร็จคือการใช้หลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูที่ดี เป็นหลักเทียบเคียงในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำผลการตรวจสอบประเมินตนเองจากข้อรายการดังกล่าวนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพและพัฒนาการปฏิบัติงาน ในด้านต่าง ๆ

1.2 แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำไปใช้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองหลังสิ้นสุดการปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียนหรือในแต่ละปีการศึกษา เนื่องจากแบบตรวจสอบรายการที่พัฒนามีข้อรายการบางข้อที่มีหน่วยการประเมินเป็นภาคเรียนหรือปีการศึกษาและแบบตรวจสอบรายการนี้เป็นการประเมินแบบสรุปรวม (summative evaluation)

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ไปใช้ประเมินประสิทธิภาพ และตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของครูในโรงเรียนแต่ละแห่ง รวมทั้งใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการหาสารสนเทศในการดำเนินกิจกรรมหรือพัฒนาคุณภาพของครูให้ตรงจุด และสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการตรวจสอบตัวบ่งชี้ภายใต้มาตรฐานของครูสุกกับมาตรฐานสากลของต่างประเทศ

เพื่อเปรียบเทียบในเนื้อหาและลักษณะข้อกำหนดในการปฏิบัติงานในส่วนที่มีความเหมือนและแตกต่างกันทางวิชาชีพครูที่ดี เพื่อความเป็นมาตรฐานสากลและนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูประจำการมุ่งสู่การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศเป็นครูมืออาชีพ

2.2 ควรมีการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (validate) เก็บข้อมูลเชิงประจักษ์กับครูประจำการในระดับประเทศ เพื่อจะได้สารสนเทศที่มากขึ้นและเกณฑ์ในการเทียบเคียงจะมีความเป็นมาตรฐาน (norm) ที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำในการอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรและจะได้สารสนเทศเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานของครูประจำการทั่วประเทศว่ามีการปฏิบัติตามน้อยเพียงใดอยู่ในระดับใดและเกณฑ์ให้เทียบเคียงยังคงใช้ได้หรือไม่

หรือต้องมีการปรับหลักเทียบเคียงตัวใดให้สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือมีการเพิ่มหลักเทียบเคียงที่สำคัญเพื่อให้เครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหามากขึ้นและมีความตรงตามสภาพสามารถนำไปใช้ประเมินครูได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังนำสารสนเทศที่ได้ไปพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยนำไปใช้กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพครูอย่างเป็นระบบ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดีและนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพจากครูผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ผสมรวมกับการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *ข้อมูลประชากรครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. แหล่งที่มา [http:// www.ksp.or.th/upload/278/files/268-5296.doc](http://www.ksp.or.th/upload/278/files/268-5296.doc). ออนไลน์.
- สุวิมล ว่องวานิช (บรรณาธิการ). (2549). *การประเมินอกิมาน: วิธีวิทยาการประยุกต์ใช้ศูนย์เครือข่าย สมศ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Airasian, M. J. and Gullickson, R. (1994). Examination of teacher self-assessment. *Journal of Personnel Evaluation in Education*. 8: 195-203.
- Moore, M. J. (2006). *The workplace matters teacher quality*, [http:// www.nea.org/research /bestpractices /images/wcreport.pdf](http://www.nea.org/research/bestpractices/images/wcreport.pdf). Online.
- Lorin, W. A. (2004). "Increasing teacher effectiveness". *International institute for educational planning*. <http://unesdoc.unesco.org/images.pdf>. Online.